КЛІЩІ, ПОВ'ЯЗАНІ З РІЗНИМИ ВИДАМИ КОМАХ В УМОВАХ ТЯЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бердар В.М.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», біологічний факультет
вул. А. Волошина, 32, м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

Для більшості представників надродини *Pygmephoroidea* і *Tarsonemina* характерна форезія самок на інших тваринах. Для всіх відомих випадків форезії у кліщів надродини *Pygmephoroidea* характерний облігатний тип форезії. Коло тварин, на яких форезують самки кліщів надродини *Pygmephoroidea* дуже широкий. Тому метою наших досліджень було вивчити шляхи формування екологічних груп кліщів, що пов'язані з різними видами комах у регіоні дослідження.

Збір зооматеріалу проводили за загальноприйнятою методикою в акарології.

Основним шляхом формування фауни кліщів у гніздах різних видів комах є форезія на самих комахах. Як правило, життєвий цикл кліщів, які форезують на комахах, синхронізований із циклом господаря і форезуючі стадії кліщів з'являються до моменту вильоту молодих жуків. Різні види кліщів форезують на різних частинах тіла жуків і тим самим знижують міжвидову конкуренцію. Для гетеростигматичних кліщів характерна форезія самок, причому у кліщів-пігмефорид є спеціалізована для форезії форма самок, яку називають форетоморфною. Як правило, гетеростигматичні кліщі форезують прикріпляючись до щетинок, що розміщені між тазиками передніх та середніх ніг комах. За нашими спостереженнями для кліщів роду *Iponemus* характерна форезія на грудних сегментах деяких видів жуків, де вони іноді скупчуються в великій кількості. Кількість кліщів, форезучих на тілі однієї комахи варіює. Як правило, на одній особині форезують не більш 2-3 видів кліщів одночасно. Проте, в деяких випадках, кількість кліщів, форезуючих на одній особині жука може бути й більшим. Так, на туруні садовому одночасно можуть форезувати гіпопуси декількох видів кліщів, наприклад, *Histiostoma ovalis*, дейтонімфи *Trichouropoda* sp., *Uroobovella ipidis*. В цілому, на більш крупних видах турунів форезує більше кліщів, ніж на дрібних. Самки більшості гетеростигматичних кліщів форезують на жуках у кількості 1-5 екземплярів на одній особині. Рідше, при великій щільності кліщів, на одному туруні їх буває більше.

Отже, кількість кліщів, форезучих на тілі однієї комахи, сильно варіює і залежить від виду кліщів, розміру комахи та очевидно від кількості щетинок на тілі комахи.

Деякі види кліщів скупчуються на тілі комах у такій кількості, що знижують льотну активність комахи.